

**DE HERKOMST VAN DE NAMEN VADER EN VAN VOORST
&
KORT HISTORISCH OVERZICHT VAN DE AFSTAMMING VAN DE FAMILIE
VADER OP NOORD BEVELAND***

Wellicht zult U zich wel eens afgevraagd hebben: waar komt onze naam VADER toch vandaan? En hoe is deze naam ontstaan? Wat betekent de naam VADER?

't Zelfde geldt voor de familie-naam VAN VOORST, die misschien niet zoveel voorkomt als de naam VADER, maar ik kom deze toch in vele landstreken tegen, en in het telefoonboek van Amsterdam vond ik enkele jaren geleden zelfs een paar bladzijden met uitsluitend de naam VAN VOORST.

Iedere van Voorst Vader zal wel weten, dat ons geslacht afkomstig is uit Schoorl, Noord Holland, iets ten Noorden van Bergen. Komt in Noord Holland de naam VADER voor? Het is bekend, dat in Zeeland vele boerenfamilies de naam dragen. Maar onze familie komt niet uit Zeeland! Ja, de naam komt er voor, tot op de huidige dag.

Nu weten we dan dat de naam VADER inderdaad uit Noord Holland stammen kan. Maar wat is de herkomst van deze naam? Ik legde deze vraag eens voor aan een Franciscaner monnik, die uit Noord Holland afkomstig was. Hij zei: "Dat is heel duidelijk. De dorpsgeestelijke wordt in Noord Holland op het platteland nog steeds aangesproken met VADER, zoals in de Oosters Orthodoxe en Anglicaanse milieus. Bij de Reformatie is de dorpspastoor overgegaan, getrouwd, heeft kinderen gekregen. Maar hij blééf aangesproken met de naam VADER. En deze naam ging over op zijn vrouw en kinderen."

Nu is het curieus te vernemen, dat de naam VADER niet de oorspronkelijke naam van ons geslacht is, maar dat de naam KLOMP dat is. Wat déze naam betekent, heb ik niet uitgezocht! Dat een zoon van het echtpaar KLOMP - VADER de naam van zijn Moeder aannam was vroeger helemaal niet ongewoon, het gebeurde veel vaker. Men nam soms ook 't familiewapen van zijn Moeder over.

Toen ik in 1940 pastor werd van het dorpje Nisse op Zuid Beveland, viel het mij op, dat de getrouwde vrouwen daar nog steeds met hun eigen naam werden genoemd. En dat een man, toen al oud, die lang ongetrouwd was gebleven en al die jaren bij zijn moeder was blijven wonen, nog steeds werd genoemd met de familienaam van zijn Moeder, ook al was hij al jaren getrouwd en had hij zelf nakomelingschap. Die kinderen hadden weer wel de wettige naam van de vader.

En, om dit onderwerp nu af te ronden: in de West-Europese landen, waar de Reformatie plaats heeft gevonden, vindt men in het Frans, Duits en Engels de familienaam VADER, en ook BROEDER - nakomelingschap van iemand, die Kloosterbroeder was geweest.

Nu dan de naam VAN VOORST. Iedereen kent de naam van de bekende Rooms-Katholieke familie VAN VOORST TOT VOORST. Deze familie is Overijssels en komt van een kasteel, dat vlak bij de stad Zwolle lag, maar in de Middeleeuwen werd verwoest, omdat de Heren van Voorst zich roofzuchtig tegenover deze stad gedroegen ..... Bekend is ook de Utrechtse familie VAN VOORST VAN BEEST. Ik zei: Utrechtse familie - later was dat ook zo. Maar ze zijn afkomstig uit het dorp Beesd in de Gelderse Betuwe. Al deze VAN VOORSTEN hebben niets met elkaar te maken.

* Dit stuk werd voorafgaand aan de 1e vVV-reünie dd 08-09-1990 te Wissenkerke rondgestuurd.

Of de Zeeuwse VAN VOORSTEN, aan wie wij onze naam te danken hebben, origineel Zeeuws zijn, weten we niet. Er wordt een onderzoek naar deze familie ingesteld. Wel weten we dat de schoonvader van Willem Lodewijk Vader eerst kapitein/koopman was bij de Oost Indische Compagnie (gevestigd te Middelburg), en later, aan de wal, équipage-meester van de O. I. Compagnie in Middelburg. En onlangs werd ontdekt, dat er in Zeeland twee predikanten van Voorst zijn geweest - eind 18e eeuw -, die beide een penning kregen als eerbetoon voor een inzending bij een genootschap, dat een prijsvraag had uitgeschreven. De éne predikant stond in Cadzand, Zeeuws Vlaanderen, de andere in Zierikzee.

En nu dan de naam VAN VOORST. Of men nu van Voorst heet of Van den Bosch, maakt eigenlijk niets uit. VOORST, in het Frans "forêt", in het Engels "forest", in het Duits "Forst", het betekent allemaal "bos". Oorspronkelijk was "voorst" een uitgebreider begrip dan "bos". VOORST komt van het Latijnse FORESTUM. En dat betekende: jachtgebied. Het jachtgebied bestond uit bos, maar ook uit woeste gronden en bebouwde landerijen.

Omdat de Zeeuwse familie VAN VOORST geen mannelijke nakomelingen had en zou uitsterven, heeft het echtpaar Vader - van Voorst hun o u d s t e zoon, en alléén déze, de naam van de Moeder erbij gegeven. Op dezelfde manier is de naam van een andere tak van onze familie, SAAYMANS VADER, ontstaan.

Hoe werd de familie VADER overgeplant van Noord Holland, de omgeving van Alkmaar, naar Noord Beveland?* We wisten al langer, dat Pieter Vader, de eerste der Zeeuwse Vaders, als rentmeester van de Graaf van Nassau Bergen in Kortgene was neergezet, en dat er verband moest bestaan met het beheren van de bezittingen in de omgeving van Alkmaar. Jaren geleden werd ik er door een vriend op gewezen, dat in het Rijksarchief in Middelburg correspondentie aanwezig was van Abraham Vader, Pieter's oudste zoon en zijn opvolger in Kortgene, met de heer van Foreest, administrateur van de bezittingen. Van deze correspondentie bezit ik een fotocopie. Uit deze correspondentie blijkt de nauwe verbondenheid van het beheer op Noord Beveland met het algemeen toezicht op het gehele beheer te Alkmaar.

In 1987, nog niet zo lang geleden, viel op de overplanting nieuw licht door een artikel van de hand van de gemeente-archivaris van Alkmaar, de heer J.H.Rombach. In het Historisch Jaarboek voor Zuid- en Noord Beveland No. 13, 1987, verscheen een artikel: "De Patriotten te Kortgene en hun Alkmaarse Heren" (p. 37-48). De heer Rombach kon dit artikel schrijven doordat het archief Van Foreest was overgedragen aan het archief van de stad Alkmaar. En daaruit zijn nu de volgende interessante bijzonderheden bekend geworden.

Het directe contact van Alkmaar met Kortgene dateert van 1742, dus niet zó lang voor de planting van Pieter Vader op Noord Beveland. In 1742 volgde n.l. Willem Adriaan II van Nassau de Lek, die al sinds 1700 Heer was van Bergen in Kennemerland, zijn vader op als Heer van Kortgene en nog andere heerlijkheden, zoals Odijk, de Mijl en Middelharnis. In 1759 overleed deze Willem Adriaan op het Hof van Bergen. In het jaar van zijn overlijden bepaalde hij bij testament, dat zijn drie kinderen slechts het vruchtgebruik van zijn goederen zouden hebben, terwijl het bezit bestemd werd voor de eventuele volgende generaties. Daarvoor bestonden verschillende rederijen, die ik hier buiten beschouwing laat.

Omdat alle bezittingen, her en derwaarts in Nederlands verspreid, goed beheerd moesten worden, benoemde Willem Adriaan in dat testament van 1759 twee executeurs en administrateurs. De meest op de voorgrond tredende administrateurs zijn geweest Gerard Cornelis van Vladeracken (1767-1821) en Cornelis van Foreest (1756-1825). In het

* Zie ook de eindnoot bij dit artikel.

familiearchief van deze Cornelis van Foreest zijn de stukken bewaard gebleven, die licht werpen op onze familie-geschiedenis.

Van Vladeracken en van Foreest behoorden tot de notabelen van Alkmaar en bekleedden verschillende waterschapsfuncties in Noord Holland. Cornelis van Foreest was onder meer burgemeester van Alkmaar. En hij was een zwager van de zoon van zijn opdrachtgever, wijlen Willem Adriaan van Nassau.

Persoonlijke relaties en politieke sympathiën hebben een rol gespeeld bij het “parachuteren” van Pieter Vader op het van Schoorl ver verwijderde Kortgene. Deze uitdrukking “parachuteren” is van de heer Rombach. We zeggen ook wel: hij is er “gedropt”.

Eerst de familie-Verhoudingen. Pieter Vader was de zoon van Teunis Vader, schout en secretaris van Schoorl. Men wijst nog in deze tijd het huis aan, waar de schout placht te wonen, zijn ambtswoning. En wie was Heer van de Heerlijkheid Schoorl? De heer van Foreest! De heer van Foreest was een vurig Patriot, die zelfs een rol gespeeld heeft bij de aanhouding van Prinses Willemijn, de echtgenote van de Prins bij de Vlist in de zomer van 1787. Alkmaar was trouwens als geheel een Patriots gezinde stad. En we zijn er nog niet met de familie-Verhoudingen. De zuster van Pieter Vader was Meynsje, genoemd naar de eerste vrouw van Vader Teunis (niet de moeder van Pieter, die was uit het tweede huwelijk). En zuster Meynsje was getrouwd met Willem Lodewijk Ivangh. En deze was schout van Bergen. Het is niet onmogelijk, dat zelfs de zwager van van Foreest, de zoon van Willem Adriaan van Nassau, Patriot is geweest, want ook hij is burgemeester van Alkmaar geweest.

Het is begrijpelijk, dat de fel-patriotse beheerders van het bezit Nassau Bergen een geestverwant wilden hebben in het verre Zeeland, dat als nogal Orangistisch bekend stond. Vader Teunis was een Patriots geestverwant, zoon Pieter idem. De tegenstellingen tussen Patriotten en Prinsgezinden waren zo scherp, dat de heer Rombach spreekt van “een burgeroorlog”. Toen Pieter Vader in Kortgene arriveerde werd hij schout-secretaris, maar de baljuw was een Prinsgezinde, Dankert Amijs. Toen later de moeilijkheden met de heer Amijs hoog waren opgelopen, hebben de administrateurs Pieter Vader tot baljuw benoemd. Zo werd hij “de” gezagsdrager in Kortgene.

Uit het verhaal van de heer Rombach blijkt, dat Pieter Vader, en later zijn zoon Abraham (getrouwd met Catharina Margaretha Saaymans) het volste vertrouwen genoten van de Heren in Alkmaar. En de zwager van Pieter, Willem Lodewijk Ivangh, de schout van Bergen, speelde bij de inspectie-reizen, die de Alkmaarse heren nu en dan ondernamen, ook een rol!

Het zat goed in de familie. Laten we dat zo houden!

de Hoonhorst, Dalfsen, 1990

P.J.F. van Voorst Vader

Eindnoot:

Zie ook de volgende artikelen van P.J.A. van Voorst Vader, in 2001 ter gelegenheid van zijn 85e verjaardag te verschijnen in een verzamelbundel van artikelen van zijn hand over de familie Vader en aanverwanten (“Verhalen uit ‘Vader-land’”):

- Wie was Pieter Clomp, ±1662-±1718?
- Pieter Vader, 1734-1800
- Johannes van Voorst, ±1740-1793
- Abraham Vader, 1770-1854. Of: metamorfose van Oranjehater tot Oranjeklant
- Willem Lodewijk Vader, 1775-1849